

дизорфографії у школярів. У ній аналізуються результати проведеного у середовищі школярів, які навчаються у п'ятому класі, експериментального дослідження функцій і процесів, які забезпечують функціональну систему орфографічної навички письма.

Результати дослідження школярів з дизграфією виявили певні поєднання неповноцінних функцій, які не зустрічаються або не мають виразного характеру у школярів із сформованою орфографічною навичкою. Поряд з несформованістю довільних мовленнєвих здібностей в структурі дефекту може спостерігатися неповноцінність основних компонентів навчальної діяльності – програмування і контролю. Диференційований логопедичний вплив позитивно відобразився на оптимізації всієї навчальної діяльності школярів. про це свідчить підвищена успішність дітей не лише з предмету «російська мова», але і з інших навчальних дисциплін. Результати навчального експерименту також дозволили судити про перспективні можливості спеціальної логопедичної роботи з учнями середніх класів загальноосвітньої школи, які до теперішнього часу, як правило, не охоплені педагогічним впливом із застосуванням корекційно-розвивальних технологій.

Ключові слова: дизорфографія, орфографічні помилки, навичка письма, письмове мовлення, мовленнєві здібності, навчальна діяльність, логопедична робота.

Елецкая О.В., Щукина Д.А. Свообразие учебной деятельности у учащихся с дизорфографией и пути её развития в системе логопедической работы.

В статье в теоретическом аспекте рассматриваются современные представления по проблеме диагностики и коррекции дизорфографии у школьников. В ней анализируются результаты проведенного в среде учащихся пятых классов экспериментального исследования функций и процессов, обеспечивающих функциональную систему орфографического навыка письма.

По результатам исследования у учащихся с дизорфографией выявлены определенные сочетания неполноценных функций, не встречающихся или не имеющих выраженного характера у школьников со сформированным орфографическим навыком. Наряду с несформированностью произвольных языковых способностей в структуре дефекта может наблюдаться неполноценность основных компонентов учебной деятельности – программирования и контроля. Дифференцированное логопедическое воздействие положительно отразилось на оптимизации всей учебной деятельности школьников. Об этом свидетельствует повышение успеваемости детей не только по предмету «русский язык», но и по другим учебным дисциплинам. Результаты обучающего эксперимента также позволили судить о перспективных возможностях специальной логопедической работы с учащимися средних классов общеобразовательной школы, которые до настоящего времени, как правило, не охвачены педагогическим воздействием с применением коррекционно-развивающих технологий.

Ключевые слова: дизорфография, орфографические ошибки, навык письма, письменная речь, языковые способности, учебная деятельность, логопедическая работа.

Eletskaya O.V., Shchukina D.A. Peculiarity of educational activity of students with disorthography and the ways of its development in the system of speech therapy.

Peculiarity of educational activity of students with disorthography and the ways of its development in the speech therapy system. The article discusses the modern theoretical aspects of diagnostics and correction of disorthography among schoolchildren. It analyzes the results of a pilot study of functions and processes that provide a functional system of letters spelling skills of students in the fifth grade.

Identified certain combinations of defective features that are not found or no pronounced character in students with the generated spelling skills based on the results of the study of students with disorthography. Observed inferiority of the main components of learning activities - programming and control, along with the aborted arbitrary language abilities in the structure of the defect. Differentiated Logopedic effect had a positive impact on the optimization of all of the educational activities of students. This is evidenced by the increasing academic performance of children, not only on the subject of "Russian language", but also in other academic disciplines. As a result, we can talk about the prospects of speech therapy work with secondary school students who have not previously fell under the effect pedagogical correction of developing technologies.

Keywords: disorthography, spelling errors, skills of writing, letters of speech, language abilities, learning activities, logopedic work.

Стаття надійшла до редакції 08.11.2013 р.

Статтю прийнято до друку 10.11.2013 р.

Рецензент: д.п.н., проф. Миссуловин Л.Я.

УДК 376.36.016:78

ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНО-ДИДАКТИЧНИХ ІГОР У ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ, ЯКІ МАЮТЬ ЗАЙКАННЯ

Журавльова Л.С.

кандидат педагогічних наук, доцент

Актуальність дослідження.

Повноцінне оволодіння мовою в дошкільному віці – необхідна умова вирішення завдань розумового, естетичного, духовно-морального виховання, засвоєння культури свого народу, національних та загальнолюдських

цінностей у максимально сензитивний період розвитку (В.І. Бондар, В.М. Синьов, Є.Ф. Соботович, В.В.Тарасун, М.К. Шеремет та ін.).

Дитяче мовлення є предметом наукового дослідження в психології, лінгвістиці і педагогіці. Відповідно до теоретичних концепцій вітчизняної психології мовлення є найважливішою психічною функцією людини – універсальним засобом спілкування, мислення, організації дій.

Чим багатішим і правильнішим є мовлення, тим ширші можливості у пізнанні оточуючої дійсності, тим легше висловлювати свої думки, тим активніше здійснюється психічний розвиток і формується особистість в цілому

Одним зі своєчасних і актуальних завдань спеціальної педагогіки є пошук ефективних методів розвитку мовлення дітей із заїканням. Оскільки порушення мовлення – це, перш за все, порушення комунікації як основної функції мовлення, що ставить проблему заїкання в один ряд з найбільш важливими завданнями, які підлягають ґрунтовному вивченню.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку мовлення дітей знаходить своє практичне втілення у низці дисертаційних досліджень останніх років (А.М.Богуш, О.І.Коненко, К.Л.Крутий, Н.І.Луцан, Н.П.Орланова, С.Ф.Русова, Ф.О.Сохін, Є.І.Тихеева, О.С.Трифоновна, О.С.Ушакова, Л.В.Фесенко та ін). Численні дослідження з проблем мовленнєвого розвитку дошкільників доводять, що саме дошкільний вік є сензитивним періодом для розвитку мовленнєвих умінь, навичок, здібностей. Діти опановують фонетику, лексику, навчаються створювати різні типи зв'язного висловлювання.

Дослідження музичного сприймання і впливу музики на людину здійснювали вчені різних галузей науки, зокрема, В.М.Бехтерев, І.П.Павлов, І.М.Сеченов, В.Н.Мясищев, Б.М.Теплов та ін. Теорія і практика питання музично-дидактичних ігор висвітлена у працях Н.О.Ветлугіної, Л.Н.Комісарової, Е.П.Костіної, Н.Г.Кононової.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та підтвердження ефективності корекційно-розвивальної роботи, спрямованої на розвиток мовлення в дітей старшого дошкільного віку із заїканням засобами музично-дидактичних ігор.

Виклад основного матеріалу.

У процесі музичного виховання дошкільників музично-дидактичні ігри займають важливе місце. Різноманітні за завданнями і змістом, вони вчать слухати музику, розрізняти висоту, тембр, силу і тривалість звуку. Розвиваючи музичні здібності дітей, вони допомагають більш успішно засвоювати навички й уміння, розкривати можливості музичної творчості. Різноманітні завдання, що приходиться дітям вирішувати в музично-дидактичних іграх, вимагають від них не тільки розумових, але й вольових зусиль — організованості, витримки, уміння дотримуватись правил гри, підкоряти свої інтереси інтересам колективу.

Музично-дидактичні ігри завжди зацікавлюють і розвивають творчу активність дітей. Ці ігри сприяють сенсорному розвитку дітей. Їх зміст, структура, ігрові дії та правила спрямовані на те, щоб допомогти систематичному і планомірному розвитку висотного і ритмічного, динамічного і тембрового слуху [2, с.231]. Їх завдання – формувати вміння розрізняти, співставляти названі властивості музичних звуків. Музично-сенсорна практика розвиває не тільки процеси сприйняття, вона пов'язана із відтворенням та з естетичними переживаннями.

Н.Г. Кононова відзначає, що ці ігри поєднують усі види музичної діяльності: спів, слухання, рух під музику, гру на музичних інструментах. Вона визначила програмні завдання, які розв'язуються під час використання музично-дидактичних ігор у процесі різних видів музичної діяльності [5, с. 6].

Музично-дидактичні ігри, які використовують в процесі співу, допомагають навчити дітей співати виразно, невимушено, вчать правильно брати дихання між музичними фразами, утримувати його до кінця фрази. При виконанні діти вчать правильно передавати динамічні відтінки, що допомагають відчувати красу звучання мелодії.

У процесі слухання музики дошкільники знайомляться з інструментальними, вокальними творами різного характеру. Це змушує дітей переживати і випробувати визначені почуття. Поступово, завдяки іграм діти залучаються до вміння розпізнавати знайомі твори, розрізняти танок, колискову, марш і їхні частини.

Одним з видів музичної діяльності дітей є ритмічні рухи. Музично-дидактичні ігри, які використовуються в процесі ритмічних рухів допомагають дітям активно розвивати і збагачувати рухову реакцію, вчать поєднувати рухи з музикою. Діти в грі вчать прискорювати і сповільнювати рухи, невимушено рухатися відповідно до музичних образів, різноманітних за характером, динамікою музики.

Вчені визначають початкові уявлення й уміння, що засвоюються дітьми в музично-дидактичних іграх [1;2].

Так, початкове орієнтування в музичних явищах вимагає від дітей:

- уміння вслуховуватися в музичне звучання;

- уміння виділяти ту чи іншу властивість музичних звуків із загального їхнього комплексу, чути динамічні, ритмічні та інші зміни.

Засвоєння способів вслуховуватися передбачає в дітей наявність:

- уміння зіставляти схожі і контрастні об'єднання властивостей музичних звуків;
- уміння відносити явища, властивості звуків до тих чи інших груп;
- уміння знаходити ті чи інші властивості музичних звуків в умовах різної музичної практики (співу, руху, гри на музичних інструментах).

Засвоєння способів координації сприйняття і відтворення вимагає від дітей:

- уміння контролювати на слух якість свого виконання під час практичної діяльності;
- уміння підбирати, імпровізувати, комбінувати різні об'єднання звуків у їхньому гармонійному звучанні.

Музично-дидактичні ігри дають можливість в ігровій формі розвивати музичний слух, розвивати загальну і дрібну моторику, активізувати розумові процеси, виховувати моральні якості особистості. Цікавий сюжет, ігровий момент завжди захоплює дитину, активізує слухову увагу, поліпшує якість співу.

Розвиваючи слухове сприйняття в процесі проведення музично-дидактичних ігор, у дітей формується фонематичний слух. Відомо, що слухове сприйняття містить у собі смислорозпізнавальну функцію фонематичного слуху, без якої неможливий розвиток усного та писемного мовлення [7, с.24]. В онтогенезі аналізаторні зони дозрівають з різною швидкістю. Відомо про випереджальну готовність тактильної сфери. Співробітники інституту фізіології дітей і підлітків Академії психологічних наук встановили, що рівень розвитку психічних процесів знаходиться в прямій залежності від ступеня сформованості тонкої моторики рук. Роботи В.М.Бехтерева, О.Н.Леонтьєва, А.Р.Лурія довели про вплив сформованості тіла на рівень розвитку вищих психічних функцій і зокрема мовлення [7, с.102]. Особливий інтерес ці ідеї мають для нашого дослідження: використання музично-дидактичних ігор у процесі співу, проведення музично-ритмічної діяльності, гри на музичних інструментах сприяє розвитку музичного слуху, моторики і приводить до поліпшенню усного та писемного мовлення.

Педагогічна цінність музично-дидактичних ігор полягає в тому, що вони відкривають перед дитиною шлях до застосування отриманих знань у життєвій практиці. Дидактичні ігри, що проходять поза заняттям, впливають на розвиток самостійності дітей. Актуальність цієї проблеми підкреслив О.В.Запорожець, вказуючи, що "переходячи у форму дитячої самостійності, гра здобуває найбільший вплив на психічний розвиток дитини і разом з тим одержує найбільшу педагогічну цінність".

Чим більше діти справляються з дидактичним матеріалом, тим більше в них розвиваються спритність, ініціатива, самостійна розумова діяльність. Продумані й цікаво організовані музично-дидактичні ігри розширюють музичні уявлення дітей, сприяють розвитку музичних здібностей, позитивно впливають на загальний розвиток дітей.

Н.О. Ветлугіна й А.В. Кенеман [1; 2] виділяють такі напрямки ефективного використання музично-дидактичних ігор:

- впровадження музично-дидактичних ігор на музичних заняттях дає можливість провести їх більш змістовно й ефективно;

- музично-дидактична гра сприяє розвитку мовлення дітей і впливає на їхній емоційний стан.

Т.Піроженко підкреслює, що "включення мовлення в різні види діяльності – пізнавальну, художню, конструктивну, ігрову та ін. – забезпечує збагачення мовлення дітей новою лексикою, складнішими граматичними конструкціями" [6, с.33-38].

В процесі музично-дидактичних ігор діти не тільки здобувають знання про явища життя, але й дають їм оцінку, словесно оформлюють свої враження про музику. Розвиток практики висловлень про музику збагачує словниковий запас новими словами, музичними термінами (дошкільники засвоюють словник термінів-синонімів у відношенні до різнохарактерної музики), розвивається кмітливість, уміння знайти нове рішення, яке потрібно терміново здійснити. Крім того, музично-дидактична гра сприяє вихованню доброзичливості, ввічливості, етикету. Розмаїття музичних творів збагачує емоційну сферу дитини. Діти мовби включаються в те коло переживань, що висловлені в музиці. Музика допомагає дітям перевтілюватися в ті образи, які вони передають у грі, реагують на зміни характеру частин твору (динамічне, темпове, реєстрове), на розвиток художніх образів, кульмінаційне завершення гри, пов'язане з уповільненням під час закінчення музичного твору. Емоційна чутливість дітей на музику, насамперед, виражається в довільних рухах, що виявляються в процесі слухання, відзначається зміна міміки, довільні рухи рук, ніг – різні махи, оплески. Про емоційну чутливість можна судити не тільки з рухів дітей, а й з їх словесних реакцій. У дітей є завжди улюблені ігри і різноманітні прохання "зіграти музику", повторити ту чи іншу гру. Без сумніву, важко відокремити й уточнити, що саме викликає інтерес – музика чи процес самого руху, ігрові дії чи елемент змагання. У процесі гри ці моменти тісно пов'язані.

Вивчення психолого-педагогічної, психофізіологічної та спеціальної літератури свідчить про те, що розвиток мовлення в старших дошкільників із заїканням ефективно здійснюється з урахуванням навчально-ігрового й емоційно-чуттєвого аспектів, які значно збільшують мотивацію дітей за контролем мовленнєвих висловлювань, створюють сприятливі умови для розвитку темпо-ритмічної основи мовлення, ефективно впливають на розвиток мовленнєвого дихання, фонематичних процесів, збагачення словникового запасу, удосконалення граматичної будови мовлення, звуковимови і сприяють розвитку

артикуляційної, дрібної, загальної моторики.

У дослідженнях І.П.Павлова, Б.М.Теплова, О.А.Ухтомського розкрито механізм формування темпоритмічних рухів. Доведено, що темпо-ритмічні розлади не лише порушують мовленнєву функцію дитини, але й знижують її працездатність і продуктивність діяльності, а цілеспрямоване формування темпо-ритмічного чуття в умовах емоційно наповненої навчально-ігрової діяльності сприяє корекції відображувальної здібності дитини (В.А.Кручинін, Л.Г. Мітрякова).

Отже, узагальнюючи сучасні уявлення й аналізуючи дослідження щодо механізмів емоційної регуляції мовленнєвої діяльності, ми вважаємо за необхідне використання музично-дидактичних ігор не тільки як засобу розвитку музично-сенсорних здібностей дітей, але й як емоційний потенціал дитячої психіки в процесі формування мовленнєвих умінь і навичок.

Аналіз одержаних результатів дослідження [3, с. 21] визначив потенційні можливості синестезії в роботі мовнорухового, слухового, зорового і кінестетичного аналізаторів, що дало можливість розробки спеціальної методики корекційно-розвивальної роботи на полісенсорному підґрунті.

Зіставлення кількісних характеристик старших дошкільників із невротичною та неврозоподібною формами заїкання дозволило простежити позитивну динаміку розвитку усного мовлення в експериментальних групах. Результати контрольного експерименту підтвердили залежність темпоритмічних розладів мовлення дітей від стану компонентно-складових форм музики: ритму, темпу, інтонації й емоцій, які містяться в структурі музично-дидактичних ігор. Через включення заїкуватих дітей в ігровий процес розвивалося сприймання і відтворення властивостей музичних звуків, які стали стійким підґрунтям для розвитку мовленнєвих звуків; активізувалася робота сенсорних аналізаторів: слухового, мовнорухового, зорового та кінестетичного, що сприяло розвитку темпо-ритмічної організації мовленнєвої діяльності, а також розвитку сенсорних і моторних функцій дітей із заїканням. Доведено, що активізація і синестезія роботи сенсорних аналізаторів забезпечують ефективність використання музично-дидактичних ігор на різних етапах розвитку усного мовлення.

Підтвердилося припущення про те, що відхилення в ритмічній діяльності одного з аналізаторів (у нашому випадку мовнорухового) сприяє неузгодженню інших сенсорних зон, що взаємодіють з ним. Для дошкільників із невротичною і неврозоподібною формами заїкання характерним є недостатній ступінь музично-сенсорного розвитку: порушення сприймання ритму, темпу, висоти звуку; утруднення сприймання музичних звуків з опорою на додаткові аналізатори (кінестетичний і зоровий). Установлено залежність ступеня музично-сенсорного розвитку від клінічної форми заїкання. Виявлено відмінності музично-сенсорних можливостей у дошкільників із невротичною та неврозоподібною формами заїкання за ознаками порушення музично-сенсорного розвитку та вмінням самостійно виконувати завдання, що пов'язано з особливостями патогенетичного механізму протікання заїкання. З'ясовано, що в дітей із неврозоподібною формою заїкання ступінь розвитку сприймання властивостей музичних звуків нижчий, ніж у дошкільників із невротичною формою заїкання.

Висновки. Експериментальна перевірка запропонованої методики розвитку мовлення старших дошкільників із заїканням засобами музично-дидактичних ігор засвідчила її ефективність та доцільність застосування в дошкільних навчальних закладах. Підтвердилося припущення стосовно ефективності використання музично-дидактичних ігор не тільки як засобу розвитку музично-сенсорних здібностей дітей, але й як емоційний потенціал дитячої психіки в процесі формування мовленнєвих умінь і навичок.

Потребують подальшого дослідження проблеми розробки форм і методів інтеграції музично-дидактичних ігор, введення їх в структуру логопедичних занять, дослідження емоційного стану дітей із заїканням за допомогою проєктивних діагностичних методик. Актуальною проблемою постає розробка спеціальної програми для заїкуватих дошкільників із включенням музично-дидактичних ігор з метою розвитку усного мовлення у заїкуватих дітей, пошуку шляхів її реалізації в системі дошкільної освіти.

Література

1. Ветлугіна Н.О. Музичний розвиток дитини / Наталія Олексіївна Ветлугіна. – К.: Муз. Україна, 1978. – 255 с.
2. Ветлугіна Н.А. Теория и методика музыкального воспитания в детском саду: [учеб. пособие для студ. пед. ин-ов по спец. "Дошк. педагогика и психология"] / Наталья Алексеевна Ветлугина, Александра Владимировна Кенеман. – М.: Просвещение, 1983. – 255 с.
3. Журавльова Л. С. Развитие мовлення у старших дошкільників із заїканням засобами музично-дидактичних ігор: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: спец. 13.00.03 – «Корекційна педагогіка» / Л.С.Журавльова. – Київ, 2009. – 23 с.
4. Комиссарова Л.Н. Наглядные средства в музыкальном воспитании дошкольников: пособие для воспитателей и муз. руководителей дет. садов / Людмила Николаевна Комиссарова, Элеонора Павловна Костина. – М.: Просвещение, 1986. – 144 с.
5. Кононова Н.Г. Музыкально-дидактические игры для дошкольников: / из опыта работы муз. руководителя / Наталья Григорьевна Кононова. – М.: Просвещение, 1982. – 86 с.
6. Піроженко Т. Мовлення дитини: психологія мовленнєвих досягнень дитини / Тамара Піроженко. – К.: Главник, 2005. – 112 с.
7. Сиротюк А.Л. Нейропсихологическое и психофизиологическое сопровождение

обучения / Алла Леонидовна Сиротюк. – М.: ТЦ Сфера, 2003. – 288 с.

Literatura

1. **Vetlugina N.O.** Muzichnuy rozvitok ditiny / Nataliya Oleksiyvna Vetlugina. – K.: Muz.Ukrayna, 1978. – 255 p. 2. **Vetlugina N.O.** Teoriya i metodyka muzikalnogo vospitaniya v detskom sadu: [ucheb. posobie dlya stud. ped. in-ov po spec. "Dosh. pedagogika i psihologiya"] / Nataliya Alekseevna Vetlugina. – M.: Prosvetshenie, 1983. – 255 p. 3. **Ghuravlova L.S.** Rozvitok movlennya u starshikh doshkilnykiv iz zaikannyam zasobami muzichno-didaktichnikh igor: avtoreferat disertatsii na zdobuttya naukovogo stupenya kandidata pedagogichnikh nauk: spec. 13.00.03 – «Korektsiyna pedagogika» / L.S. Zhuravlova. – Kiyv, 2009. – 23 p. 4. **Komissarova L.N.** Naglyadnie sredstva v muzykalnom vospitanii doshkolnikov: Ludmila Nikolaevna Komissarova, Eleonora Pavlovna Kostina. – M.: Prosvetshenie, 1986. – 144 p. 5. **Kononova N.G.** Muzykalno-didakticheskie igry dlya doshkolnikov: iz opita roboti muz. rukovoditelya / Nataliya Grigoriivna Kononova. – M.: Prosvetshenie, 1982. – 86 p. 6. **Piroghenko T.** Movlennya ditiny: psihologiya movlennevikh dosyagnen ditiny / Tamara Piroghenko. – K.: Glavnik, 2005. – 112 p. 7. **Sirotiuk A.L.** Neiropsikhologicheskoe i psikhofiziologicheskoe soprovozhdenie obucheniya / Alla Leonidovna Sirotiuk. – M.: T.C Sfera, 2003. – 288 p.

Журавльова Л.С. Використання музично-дидактичних ігор У логопедичній роботі з дітьми які мають заїкання

У статті висвітлюється необхідність використання музично-дидактичних ігор не тільки як засобу розвитку музично-сенсорних здібностей дітей, але й як емоційний потенціал дитячої психіки в процесі формування мовленнєвих умінь і навичок. Аналіз одержаних результатів дослідження визначив потенційні можливості синестезії в роботі мовнорухового, слухового, зорового і кінестетичного аналізаторів. У результаті цього була розроблена спеціальна методика корекційно-розвивальної роботи на полісенсорному підґрунті.

Автор підкреслює, що розвиток мовлення в старших дошкільників із заїканням ефективно здійснюється з урахуванням навчально-ігрового й емоційно-чуттєвого аспектів, які збільшують мотивацію дітей із заїканням за контролем мовленнєвих висловлювань, створюють сприятливі умови для розвитку темпо-ритмічної основи мовлення, ефективно впливають на розвиток мовленнєвого дихання, фонематичних процесів, збагачення словникового запасу, удосконалення граматичної будови мовлення, звуковимови і сприяють розвитку артикуляційної, дрібної, загальної моторики.

Ключові слова: діти старшого дошкільного віку, заїкання, темпо-ритмічна діяльність, сенсорні аналізатори, музично-дидактичні ігри.

Журавлёва Л. С. Использование музыкально-дидактических игр в логопедической работе с заикающимися детьми

В статье освещается необходимость использования музыкально-дидактических игр не только как средства развития музыкально-сенсорных способностей детей, но и как эмоциональный потенциал детской психики в процессе формирования речевых умений и навыков. Анализ полученных результатов исследования определил потенциальные возможности синестезии в работеречедвигательного, слухового, зрительного и кинестетического анализаторов. В результате этого была разработана специальная методика коррекционно-развивающей работы на полисенсорной основе.

Автор подчеркивает, что развитие речи у старших дошкольников с заиканием эффективно осуществляется с учетом учебно-игрового и эмоционально-чувственного аспектов, которые повышают мотивацию детей с заиканием за контролем речевых высказываний, создают благоприятные условия для развития темпо-ритмической основы речи, эффективно влияют на развитие речевого дыхания, фонематических процессов, обогащения словарного запаса, усовершенствования грамматического строя речи, звукопроизношения и содействуют развитию артикуляционной, мелкой, общей моторики.

Ключевые слова: дети старшего дошкольного возраста, темпо-ритмическая деятельность, сенсорные анализаторы, музыкально-дидактические игры.

Zhuravlyova L. S. The use of musical-didactic games in the speech therapeutic work with the stuttering children

The article pays attention to the necessity of use of musical-didactic games not only as a means of children's musical and sensory abilities' development, but also as an emotional potential of the child's consciousness in the process of speaking skills' development. The analysis of the research results have identified the potential of synesthesia in the work of the speech-motor, auditory, visual and kinesthetic analyzers. It has given an opportunity to create special methods of correction and development on polisensory base.

The author emphasizes that the development of speaking of senior preschoolers with stuttering can be effectively carried out by means of educational, entertaining, emotional and sensual aspects, which increase the motivation of the children with stuttering to control their speech expressions. They create favorable conditions for the development of tempo-rhythmic foundations of speaking, effectively influence the development of speech respiration, phonemic processes, vocabulary enrichment, improvement of grammatical formation of speech and pronunciation, and contribute to the development of articulative, fractional, general motor skills.

Keywords: senior preschoolers, stammer, tempo-rhythmic activity, sensory analyzers, musical - didactic games.

Стаття надійшла до редакції 28.10.2013 р.

Статтю прийнято до друку 02.11.2013 р.

Рецензент: д.п.н. Москальова Л.Ю.